

A máriahalmi felső-oligocén (egri) feltárás (Mány-Zsámbéki-medence) gerinces faunájának taxonómiai és paleoökológiai vizsgálata

Botfalvai Gábor, IV. évf., ELTE TTK
Rabi Márton, IV. évf., ELTE TTK

Témavezetők: **Dr. Horváth Mária** egyetemi tanár
ELTE Általános és Történeti Földtani Tanszék
Dr. Szente István egyetemi tanár
ELTE Őslénytani Tanszék

A máriahalmi lelőhely geológus körökben jól ismert az egyedülálló módon óriási egyedszámban előforduló molluszka vázairól. Kevésbé ismert, hogy a feltárás egyben a magyarországi egri korú képződmények eddig ismert, legdiverzebb gerinces faunáját is szolgáltatta egyben. A feltárás különösen értékes az ott előforduló szárazföldi emlősök miatt, melyek ebből a korszakból szinte ismeretlenek Magyarországon. A feltárásból több éven keresztül gyűjtöttük a maradványokat, majd kiegészítettük őket egy magángyűjteménnyel. Összesen 21 taxont azonosítottunk: 7 cápát (*Squatina* sp., *Odontaspis acutissima*., *Carcharias cuspidata*, *Carcharoides caticus*, *Carcharhinus elongatus*, *Mitsukurina* cf. *lineata*, *Isurus* sp.), 2 ráját (*Rhinoptera* sp., *Aetobatus* sp.), 2 csontos halat (Phyllodontidae indet., ?*Sphyaena* sp.), 2 teknőst (Trionychoidea indet., Testudinata indet.), 2 krokodilt (Alligatoroidea indet., Crocodyloidea indet.), 2 madarat (Anseriformes indet., ?*Pandion* sp.) és 4 emlőst (*Sirenia* indet., ?*Amphictis* sp. (Mustelida), Mustelida indet., *Microbunodon minimum*). Egy jó megtartású tibia szerint legalább az egyik Mustelida félig vízi életmódot folytatott. Az általunk végzett taxonómiai és szedimentológiai vizsgálatok, és a már feldolgozott molluszka fauna adatainak felhasználásával megkíséreltük rekonstruálni az egykori környezetet és elemezni a gerinces fauna ökológiai kapcsolatait. A máriahalmi feltárás képződményei valószínűleg egy mezotidális árapálycsatornában vagy annak környékén keletkeztek, ahol a lagúnában élő vagy alkalmanként ott előforduló gerinces és gerinctelen taxonok vázalemei pusztulásuk után összemosódtak a szárazföldi állatok maradványaival. A gerinces fauna elemei közül csaknem mindegyik legalább valamilyen szinten vízhez kötött életmódot folytatott és a sós mocsaraktól a nyílt tengeriig a lagúna és környékének többféle rész környezetét lakhatták be. A lagúna molluszkákban gazdag vize, egy olyan táplálkozási közeget jelentett, mely az ökoszisztéma szempontjából a legmeghatározóbb lehetett és az eredetileg nem a lagúnában élő ragadozókat is a területre vonzhatta. Részletes taxonómiai vizsgálatot a jól meghatározható és nagy ökológiai jelentőséggel bíró cápákon és emlősökön végeztünk. A többi töredékes lelet által képviselt taxon esetében maradványaikat röviden ismertetjük, majd bemutatjuk azok ökológiai szerepét.